

Parlamentul
Republicii Moldova

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

10:30

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA		
Intrare Nr.	2110/22	
" 09 "	12	20 22

OS nr. 75
08.12.2022

Curtea Constituțională
a Republicii Moldova

Onorată Curte,

În conformitate cu prevederile art. 135, alin. (1), lit. c) și art. 141, alin. (1), lit. b) din Constituția Republicii Moldova, precum și a art. 4, alin. (1), lit. c) din Legea nr. 317/1994 cu privire la Curtea Constituțională și a art. 63, lit. a) din Codul jurisdicției constituționale nr. 502/1995, solicităm avizarea proiectului legii pentru modificarea art. 70 din Constituția Republicii Moldova.

Menționăm că pentru susținerea proiectului legii menționat au semnat mai mult de o treime de deputați din Parlamentul Republicii Moldova, fapt care se circumscrie dispozițiilor art. 141, alin. (1), lit. b) din Legea Supremă.

Totodată, menționăm că, așa cum prescrie art. 141, alin. (2) din Constituție, proiectul legii va fi prezentat Parlamentului după avizul Curții Constituționale.

Anexă: – Proiectul de lege
– Nota informativă la proiectul de lege

Deputați în Parlamentul Republicii Moldova

Cojocari Oleg
Oleg Canabiu
Roder Moraru
Rosca Veronica
Vitalie Jacot
Igor Iosn
Igor Chiriac
Doru Nantoi
Alin Gheorghe
Ivan Petru
GROZA Ion
Sinchevici Eugenia
Vitali Garrouce
Vasile Soimaru
Agheorghiesci Gheorghe

Alsea Stancu
Artemie Catanoi
Astruc
Olinde Ana
Munteanu Popoza
Gontea Maria
Bandelac Emina
Caxacu Victoria
Ivanic Valentin
Maria Panceu
Larisa Novac
Boris Marceci
Ion Spac
Andriean Cheptanov

Mikael Duta

Zarorenan Sengir
Isratli Dorian

Babici Ion
Vasile Gherdin

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE

**pentru modificarea articolului 70
din Constituția Republicii Moldova**

Parlamentul adoptă prezenta lege constituțională.

Art. I. – Alineatul (3) al articolului 70 alineatul (3) din Constituția Republicii Moldova (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova 2016, nr.78, art.140) va avea următorul cuprins:

*„(3) Deputatul nu poate fi reținut, arestat, percheziționat, cu excepția cazurilor de infracțiune flagrantă, sau trimis în judecată fără încuviințarea Parlamentului, după ascultarea sa. **Reținerea, arestarea, percheziționarea sau trimiterea în judecată poate avea loc fără încuviințarea Parlamentului, în cazul exprimării în scris a acordului deputatului privind efectuarea acțiunilor procesuale respective.** Încuviințarea Parlamentului pentru reținerea, arestarea, percheziționarea sau trimiterea în judecată nu este necesară în cazul infracțiunilor de corupere activă sau pasivă, trafic de influență, exces sau abuz de putere, îmbogățire ilicită și spălare a banilor.”*

Art. II. – Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTĂ INFORMATIVĂ
la proiectul de lege pentru modificarea
articolului 70 din Constituția Republicii Moldova

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de lege pentru modificarea art. 70 din Constituția Republicii Moldova este elaborat și prezentat de către un grup de deputați în Parlamentul Republicii Moldova în condițiile articolului 73 și articolului 141 alineatul (1) litera b) din Constituția Republicii Moldova, precum și în condițiile art.47 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.747/1996.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Prin prezentul proiect de lege de lege constituțională se propune restrângerea inviolabilității deputaților în cazul infracțiunilor de corupere activă sau pasivă, trafic de influență, exces sau abuz de putere, îmbogățire ilicită și spălare a banilor. Astfel, în aceste cazuri, reținerea, arestarea, percheziționarea deputaților sau transmiterea dosarului în judecată va putea fi făcută fără încuviințarea Parlamentului. De asemenea, prin modificările propuse se creează circumstanțe suplimentare deputatului, pentru a da acordul la petrecerea acțiunilor procesuale (cele 4) de către organul de urmărire penală, fără încuviințarea ridicării imunității.

Cu titlu de informare menționăm că un proiect similar a fost înregistrat în Parlament la 02.11.2021 cu nr.319. Însă, scopul proiectului de lege respectiv este de a perfecționa varianta propusă anterior, și anume *de a simplifica procedura de efectuare a acțiunilor procesual penale în privința deputatului*. În acest sens, reieșind din poziția Curții Constituționale exprimat în Avizul nr.2/2021, nota informativă va fi completată doar cu aspectele suplimentare exprimate în acest proiect de lege.

Redefinirea statutului constituțional al deputatului este justificată de necesitatea fortificării încrederii societății în reprezentanții autorităților publice, în contextul unei creșteri a nivelului de corupție și promovarea politicilor de toleranță zero a corupției în calitate de obiectiv de importanță națională.

Suspiciunile existente privind utilizarea imunității parlamentare în alte scopuri decât cele care derivă din spiritul Constituției, fiind, de altfel, obiectiv justificate de nivelul corupției la care s-a ajuns, îndreptățesc societatea de a institui mecanisme constituționale eficiente în vederea înlăturării acestor suspiciuni.

Imunitatea parlamentară vine să asigure inviolabilitatea deputaților și să instituie un mecanism adecvat de protecție în care Parlamentul – ca instituție – și, în mod special, opoziția parlamentară, să nu fie supusă presiunii

necorespunzătoare sau hărțuirii din partea oponenților politici (guvernării). Totuși, regulile care instituie inviolabilitatea parlamentară trebuie să fie justificate și să asigure un echilibru între necesitatea combaterii infracțiunilor, pe de o parte, și protecția opoziției, pe de altă parte. Acest proiect nu este chemat să diminueze protecția opoziției, ci doar să impulsioneze lupta cu corupția și spălarea banilor.

O prevedere similară se regăsește și în Legea nr.544/1995 cu privire la statutul judecătorilor și aceasta nu este considerată ca fiind contrară independenței judecătorilor – un nivel mult mai înalt de protecție decât cel de care beneficiază opoziția. În cazul săvârșirii de către judecător a infracțiunilor specificate la art.243, 324, 326 și 330² ale Codului penal al Republicii Moldova, precum și în cazul infracțiunilor flagrante, acordul Consiliului Superior al Magistraturii pentru pornirea urmăririi penale nu este necesar. În acest context, Curtea Constituțională, prin Hotărârea nr.22/2013, a constatat această excepție drept conformă Legii Supreme.

Menționăm că, în Hotărârea Curții Constituționale nr.27/2015 Curtea a indicat că imunitatea parlamentară nu trebuie folosită ca un scut, care să creeze deputaților un statut privilegiat în fața justiției și a legii, dincolo de activitatea strict parlamentară. Comisia de la Veneția în Raportul privind întinderea și ridicarea imunităților parlamentare (CDL-AD(2014)011) din 14 mai 2014 a stabilit că:

„38. Argumentul principal invocat împotriva imunității parlamentare îl constituie principiul egalității în fața legii, care este, de asemenea, un element al statului de drept. Orice formă a imunității parlamentare, prin definiție, presupune faptul că deputaților în Parlament li se oferă o protecție juridică specială în raport cu alți cetățeni care nu o au. Pentru ca democrația să funcționeze este deosebit de important ca membrii legislativului înșiși să respecte cu strictețe legile pe care le adoptă pentru alții și că ei sunt responsabili atât din punct de vedere juridic, cât și din punct de vedere politic pentru acțiunile lor. Reglementările privind imunitatea parlamentară reprezintă un obstacol în acest sens, întrucât sunt pasibile a fi aplicate greșit și pot obstrucționa justiția. Însăși existența acestor reglementări contribuie la subminarea încrederii publicului în legislativ și, totodată, creează dispreț față de politicieni și față de sistemul democratic ca atare. Din aceste considerente, poziția normativă de bază a Comisiei de la Veneția este că reglementările naționale privind imunitatea parlamentară trebuie privite ca fiind legitime doar în măsura în care acestea pot fi justificate în raport cu cerințele publice exagerate. Acestea nu trebuie să depășească limitele proporționalității și necesității într-o societate democratică.”

Prin Hotărârea Curții Constituționale nr.2/2015, Curtea a statuat că în multe state extinderea inviolabilității a fost limitată ca urmare a unor reforme constituționale. Astfel, în Franța, în urma reformei constituționale din 1995, **autorizația camerei nu mai este necesară pentru declanșarea procedurilor penale, ci doar pentru reținere, arestare și celelalte măsuri de control judiciar.** Aceeași evoluție s-a produs în Italia – Legea constituțională nr.3 din 29 octombrie 1993 **a exclus necesitatea unei autorizații prealabile a camerei pentru demararea procedurilor penale în cazul parlamentarilor.** În România, începând cu reforma constituțională din 2003,

un parlamentar poate face obiectul unei anchete judiciare sau poate fi urmărit penal pentru fapte care nu au legătură cu exprimarea voturilor sau opiniilor sale politice în decursul mandatului parlamentar. În Bundestagul german există o practică de adoptare la începutul legislaturii a unei decizii de ridicare parțială a imunității tuturor membrilor pentru orice tip de investigații, pentru toate tipurile de infracțiuni, cu excepția defăimărilor în scopuri politice. Scopul declarat al acestei practici este de a proteja reputația membrilor parlamentului, deoarece se consideră că aceasta ar putea fi afectată negativ dacă fiecare caz de potențială ridicare a imunității va fi evaluat.

Mai menționăm că, Curtea Constituțională s-a pronunțat pozitiv asupra problemei excluderii inviolabilității deputaților prin Avizele nr.1/2001 și nr.1/2011 asupra proiectelor de lege pentru modificarea și completarea articolelor 70 și 71 din Constituția Republicii Moldova, prin Avizul nr.2 din 10 noiembrie 2015 asupra inițiativei civice de revizuire a articolelor 60, 70, 78, și 89 din Constituție prin referendum republican, prin Avizul nr.4/2016 privind inițiativa de revizuire a art.70 din Constituție, precum și prin Avizul nr.2/2021. Înalta Curte a considerat că modificările constituționale propuse de autorii proiectului de lege în vederea excluderii inviolabilității parlamentare corespund exigențelor privind caracterul suveran, independent și unitar al statului și nu sunt de natură să conducă la suprimarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor sau garanțiilor acestora.

Precum este menționat mai sus, practica internațională acceptă mai multe forme de exprimare a legislativului referitor la imunitatea parlamentară. Așadar, diferitele forme în care se poate manifesta imunitatea parlamentară pot, de fapt, să servească protecției unei democrații politice eficiente, piatră unghiulară a sistemului Convenției, tocmai în măsura în care acestea tind să protejeze autonomia legislativă și opoziția parlamentară.

Conform datelor referitoare la cererile de ridicare a imunității depuse de Procuratura Generală la Parlament, prezintă existența unei constante în practica organelor de drept de a cere ridicarea imunității parlamentare exclusiv în privința deputaților care reprezentau opoziția parlamentară. Astfel, în societate se creează percepția că acțiunile privind ridicarea imunității au mai mult scop politic decât însuși elucidarea faptelor invocate.

Astfel, acțiunile respective aveau loc mai mult pentru acumularea capitalului politic propriu-zis. Întru confirmarea celor menționate, în ultima perioadă, însuși deputații cărora li se solicită încuviințarea ridicării imunității, menționează de la tribuna plenului Parlamentului că acțiunile respective sunt abuzive și au scopuri doar politice, în acest sens ei fiind gata să dea depoziii referitor la cele imputate pentru soluționarea cauzei.

Așadar, prin crearea posibilității deputatului de a da acordul la efectuarea acțiunilor procesuale menționate fără încuviințării Parlamentului ar depolitiza acțiunea propriu zisă. Iar focusarea organului de urmărire penală ar fi supra examinării propriu-zise a litigiului, fără a se urmări alte scopuri. În acest sens, deputatul ca fiind persoană cointeresată în soluționarea faptei imputabile, ar avea posibilitatea de a da acordul de efectuare de către organul de urmărire penală a celor 4 acțiuni fără încuviințarea plenului Parlamentului. Reiterăm poziția că, acordul nu va reprezenta însuși necesitatea stringentă a organului de urmărire penală de a aplica/efectua cele 4 acțiuni. Însă, prin

acțiunea respectivă, deputatul își consemnează disponibilitatea de conlucrare cu organul de urmărire penală fără purcederea etapelor birocratice. Reiterăm poziția că, exprimarea acordului în scris a deputatului ca consecință înlătură necesitatea demarării a procedurilor parlamentare privind ridicarea imunității.

Având în vedere cele menționate, introducerea modificărilor constituționale prevăzute mai sus nu vine în contradicție cu normele și spiritul Constituției și jurisprudența constituțională. Totodată, aceasta va impulsiona lupta adevărată împotriva corupției și va ridica încrederea societății în legislativ.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul nu are ca obiectiv armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Prin modificările propuse se urmărește modificarea art.70 alin.(3) din Constituția Republicii Moldova în vederea excluderii imunității deputatului în cazul acuzării acestuia de corupere activă (art. 325 Cod penal) sau pasivă (art. 324 Cod penal), trafic de influență (art. 326 Cod penal), exces sau abuz de putere (art. 327 și 328 Cod penal), îmbogățirea ilicită și spălare de bani (art.243 Codul penal). Respectiv, în situațiile enumerate mai sus încuviințarea Parlamentului pentru reținere, arestare, percheziționare sau trimitere în judecată a cauzei penale împotriva deputatului nu va fi necesară. De asemenea, în cazul acordării în scris a acordului deputatului, acțiunile privind reținerea, arestarea, percheziționarea sau trimitere în judecată vor putea fi efectuate fără încuviințarea Parlamentului.

5. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea prevederilor proiectului dat nu necesită cheltuieli suplimentare de la bugetul de stat.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Prezentul proiect va determina necesitatea modificării art. 94 alin.(2) din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr.797/1994. Prezentul proiect de lege va necesita și modificarea Codului de procedură penală.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

Proiectul este plasat pe pagina oficială a Parlamentului.

8. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul de lege urmează a fi expertizat de Centrul Național Anticorupție în condițiile legii.

9. Constatările expertizei juridice

Proiectul de lege urmează a fi supus expertizei juridice în condițiile legii.

10. Constatările altor expertize

Proiectul nu conține nici un aspect ce vizează reglementarea activității de întreprinzător, respectiv, nu este necesară elaborarea Analizei Impactului de Reglementare (AIR).

Deputați în Parlamentul Republicii Moldova

Lazareanu Sergiu	Olsea Stancu	Stancu
Stratcu Dorion	Artemie Cătănoi	Artemie
BABICI Ion	Radușcu Explic	Radușcu
Ielciu George	Oglinda Ina	Oglinda
Iz. Grosu	Cosereu Ina	Cosereu
Bons Morocci	Gonda Ilor	Gonda
Rosco Veronica	Munteanu Popa Angela	Munteanu
Vitalie Iacob	Bandelac Elina	Bandelac
Pradu Marian	Lazacu Victoria	Lazacu
	Severic Valentin	Severic
	Maria Dancu	Maria
	Larisa Novac	Larisa
	Ion Chiriac	Ion
	Asu Nantoi	Asu
	Sincherici Eugeniu	Sincherici
	Grosu Ion	Grosu
	Ion Spac	Ion
	Andrian Cheptanov	Andrian
	Mihail Duta	Mihail
	Vitalie Gavruse	Vitalie
	Eughenia Cojocari	Eughenia
	Agheorghiesei Gh.	Agheorghiesei